

Výroční zpráva 2002

| **Obsah**

- 3** | Poslání
- 4** | Úvodní slovo vedoucího pracoviště
- 6** | Výzkumný tým
- 7** | Hlavní výzkumné projekty v roce 2002
- 8** | Mezinárodní projekty
- 10** | Významné akce v roce 2002
- 12** | Hlavní výstupy roku
- 14** | Finance
- 15** | Kontaktní údaje
- 16** | Kontaktní seznam pracovníků CESES

| Poslání

Centrum pro sociální a ekonomické strategie je interdisciplinární výzkumné a výukové pracoviště rozvíjející teorii, metodologii a praxi zkoumání možných budoucností a uplatnění prognóz v řídicí praxi.

- Identifikuje klíčové problémy a rozvojové priority ČR.
- Zpracovává dílčí i souhrnné analýzy, scénáře, vize a strategie sociálního, ekonomického, environmentálního a politického vývoje ČR v globálním kontextu.
- Rozvíjí dialog s odborníky, politiky, představiteli veřejné správy, občanského sektoru i se samotnými občany.
- Vytváří poznávací a metodické předpoklady pro zkvalitňování strategického řízení země.

| Úvodní slovo vedoucího pracoviště

Vážený přátelé dobré budoucnosti,

schopnost předvídat je znakem inteligence. Společnosti se v tomto smyslu dosti liší. Ve Finsku pracuje již deset let parlamentní výbor pro budoucnost, který zadal vypracování několika souhrnných zpráv mapujících budoucí rozvojové možnosti země. Velká Británie vydává milióny liber ročně na činnosti útvaru pro tvorbu strategií, který je součástí úřadu ministerského předsedy a kromě tvorby prognóz a strategií navrhuje i konkrétní metodiky uplatnění strategického myšlení a řízení v činnosti britské veřejné

správy. Malajsie si zase vypracovala systém tvorby pravidelně aktualizovaných dlouhodobých výhledů a střednědobých koncepcí...

Posláním našeho Centra pro sociální a ekonomické strategie při Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, ustaveného v říjnu 2000, je podílet se na systematickém poznávání možných budoucností země, identifikovat její ohrožení a rozvojové příležitosti, koncipovat vize, strategie a scénáře jejího budoucího vývoje. Jaký kus cesty je na této cestě již za námi?

V ročních intervalech jsme vydali tři knižní publikace, které na sebe navazují a fakticky jsou prvními třemi součástmi jednoho – jistě dosud neukončeného - díla.

Vize rozvoje České republiky do roku 2015 (Praha, Gutenberg 2001, 250 stran) představuje první „družicový snímek“ země, jejích základních vývojových souvislostí. Zpracována v průběhu několika měsíců, nabízí hlavní témata, s nimiž se při svém hledání možných budoucností opakovaně setkáváme – podmínky lidského života, instituce, režimy řízení, vystižení míst, kde přítomné a budoucí potřeby nenacházejí adekvátní způsoby vyjádření a uspokojování.

Průvodce krajinou priorit pro Českou republiku (Praha, Gutenberg 2002, 690 stran) je již podrobnou topografií terénu, na němž se pohybujeme. Předkládá o teoretická východiska opřený model vývoje české společnosti a její modernizace v kontextu globalizace, soustřeďuje a zpracovává poznatky stovek odborníků o potenciálech vývoje a způsobech regulace, analyzuje 77 prioritních problémů země a nabízí 30 strategických koncepcí jejich řešení.

Putování českou budoucností (Praha, Gutenberg 2003, 365 stran) již není, tak jako předchozí publikace, jen průvodcem, který nabízí co nejpřesnější informace o všech zákoutích možných cest. Nabízí a doporučuje trasy, po nichž je vhodné a žádoucí se vydat. Tyto trasy – nazývané strategické tahy - představují otevřenou množinu klíčových orientací země do budoucnosti: kultivace vědění v klíčový faktor produkce; aktivace územních společenstev; vytvoření komplexního systému řízení bezpečnosti; cesty rozvoje sociální soudržnosti a národní a občanské identity.

Naše činnost se nevyčerpává zpracováním knižních publikací. Účastníme se několika dalších výzkumných projektů u nás i v zahraničí. Pořádáme konference, podílíme se na výuce vysokoškolských studentů. Uskutečňujeme veřejné prezentace našich děl. Pravidelně konzultujeme se zájemci o naše přístupy a poznatky. Publikujeme v denním i odborném tisku, seznamujeme s naší prací posluchače Českého rozhlasu.

Ve své práci se snažíme důsledně uplatňovat princip spoluúčasti odborné i občanské veřejnosti, politiků i úředníků na tvorbě prognóz. Také proto jsme v roce 2002 zahájili cyklus pravidelných setkávání nad nejrůznějšími zajímavými tématy souvisejícími s naší prací. Kromě nás zde na vybraná témata vystupují jako hosté další naši i zahraniční odborníci. Tyto akce se konají v komplexu historických budov Karolina v úterý odpoledne v přibližně třítydenních intervalech. Nazvali jsme je *Dílny budoucnosti*.

Není nám lhostejné, jakým směrem se bude ubírat prosazování strategické dimenze řízení na úrovni ústřední státní správy. Vidíme zde veliký a dosud nepříliš využitý rezervoár obsahových a strukturálních inovací, které, byly-li by skutečně využity, posunuly by Českou republiku na přední místo v pelotonu zemí, které berou tuto dimenzi řízení skutečně vážně. Ostatně tak, jak to vyplývá z doporučení Mezinárodního fóra o národních vizích a strategiích, konaného v Soulu v květnu 2002, i z nároků, které již jsou - a ještě více budou - na naši zemi kladeny v souvislosti s jejím blížícím se vstupem do Evropské unie. Jsme připraveni se aktivně podílet na koncipování strategické dimenze řízení - a vytvářet pro ni i odpovídající poznatkové i metodické zázemí.

Věřím, že i tato výroční zpráva přispěje k lepšímu porozumění tomu, co může Centrum pro sociální a ekonomické strategie UK FSV nabídnout vám, vaší instituci a co nabízí i celé naší zemi. Budeme vám vděční za vaše připomínky a podněty, jak naši činnost dále zlepšit. Možná se v budoucnu sejdem i u společného díla...

Prof. PhDr. Martin Potůček, CSc., MSc.
vedoucí CESES

| Výzkumný tým

<i>Prof. PhDr. Martin Potůček, CSc. MSc.</i>	Dlouhodobě se zabývá teorií a praxí veřejné a sociální politiky. Vedoucí CESES.
<i>PhDr. Pavol Frič</i>	Teorie a metodologie prognózování, občanský sektor. Vedoucí výzkumu.
<i>Doc. Jaroslav Kalous, PhD.</i>	Vzdělávací politika, lidský a sociální kapitál. Manažer projektů.
<i>Mgr. Eva Abramuszkinová – Pavlíková</i>	Národní identita.
<i>Mgr. Aleš Bednařík</i>	Informatizace a důchodová reforma.
<i>Ing. Jiřina Dienstbierová</i>	Média a komunikace s veřejností.
<i>Mgr. Petra Kopecká</i>	Zdravotní a sociální služby.
<i>PhDr. Jana Marková</i>	Ekonomický rozvoj a problematika evropské integrace.
<i>RNDr. Miroslava Mašková, CSc.</i>	Populační vývoj a jeho sociální a politické souvislosti.
<i>Mgr. Martin Nekola</i>	Veřejná správa, veřejné služby a informační technologie.
<i>RNDr. Pavel Nováček, CSc.</i>	Kvalita života a udržitelný rozvoj.
<i>Doc. PhDr. František Ochrana, DrSc.</i>	Veřejná správa a veřejný sektor.
<i>PhDr. Miroslav Purkrábek, CSc.</i>	Ústavní a politický systém.
<i>Ing. Libor Prudký</i>	Národní identita, hodnoty a zájmy.
<i>Ing. Jan Přikryl, CSc.</i>	Otázky rozvoje regionů a veřejné správy.
<i>Mgr. Arnošt Veselý</i>	Vzdělávací politika a problematika rozvoje lidských zdrojů.

| Hlavní výzkumné projekty v roce 2002

Putování českou budoucností

Publikace, která navazuje na *Vize rozvoje České republiky do roku 2015* a na *Průvodce krajinou priorit pro Českou republiku*. CESES pokračuje ve svém koncepčním zkoumání možných budoucností a analyzuje možné důsledky a souvislosti vybraných strategických tahů a alternativních scénářů budoucího vývoje.

V roce 2002 byly zpracovány následující *strategické tahy*:

- Kultivace vědění v klíčový faktor produkce
- Aktivace lokálních společenstev
- Cesty sociální soudržnosti a národní a občanské identity
- Systém komplexního řízení bezpečnosti České republiky

Byly také zformulovány tři *scénáře vývoje České republiky do roku 2020*:

- Přežít v klidu a pohodě nebo jít do toho?
(scénář opřený o sledování kritéria kvality života)
- Česká republika středoevropským tygrem
(scénář opřený o sledování kritéria ekonomického rozvoje)
- Čechy a Morava - zahrada Evropy
(scénář opřený o sledování kritéria trvalé udržitelnosti)

Češi na cestě za vlastní budoucností

Empirický výzkum životních strategií populace České republiky přinesl základní reprezentativní data o perspektivní orientaci naší společnosti. Zaměřuje se na širokou škálu otázek týkajících se jak rozdílů ve vnímání a hodnocení aktuální situace našimi občany, tak rozdílů v očekáváních, aspiracích a individuálních strategiích, jak tato očekávání a aspirace naplnit. Pokračuje vyhodnocování získaných dat.

Zpráva o lidském rozvoji 2003 v České republice

Projekt vychází z konceptu lidského rozvoje v pojetí Rozvojového programu OSN a současně věnuje pozornost parametrům, které charakterizují ekonomické a sociální podmínky života v české společnosti. Cílem projektu bylo připravit ve spolupráci s Mezinárodní organizací práce a UNDP *Zprávu o lidském rozvoji 2003 v České republice* s podtitulem *Odkud přicházíme? Co jsme? Kam jdeme?*

| Mezinárodní projekty

Millennium Project

Centrum je od roku 2001 výzkumným „uzlem“ **Millennium Project** (Univerzita Organizace spojených národů, Washington D.C., USA) pro střední a východní Evropu. Projekt je jedinečná výzkumná organizace (think-tank) vytvářená propojením různých institucionálních, oborových a zeměpisných orientací. Výzkumné uzly propojují místní a globální poznatky v 11 regionech po celém světě. CESES v rámci Projektu publikoval souhrn tří studií *State of the Future* z let 1999 - 2001.

COST A15

COST je jedním z největších koordinátorů spolupráce ve vědeckém a technickém výzkumu na evropské úrovni. CESES jako institucionální partner realizuje pod označením COST A15 dvouletý projekt *Dynamika transformace sociální ochrany v České republice v kontextu globalizace a evropské integrace*, jehož účelem je získat více poznatků o reformě a transformaci sociálního zabezpečení v České republice.

Expert knowledge and policy-making

Ve spolupráci s **Carl Vinson Institute of Government** (University of Georgia) vypracovalo CESES společný dvouletý projekt *„Expert knowledge and policy-making: sharing Czech and American experience“*. Cílem projektu byla identifikace podobností a rozdílů v metodách spolupráce a komunikace mezi univerzitními výzkumnými pracovišti a orgány veřejné správy v České republice a USA. V rámci spolupráce proběhla také roční stáž pracovníka CESES Aleše Bednaříka, který se podílel na výzkumné činnosti institutu.

Projekt byl financován z prostředků **NISPAcee** (Network of Institutions and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe) a **NASPAA** (National Association of Schools of Public Affairs and Administration, USA).

Mental Health and Policy Research Training

Centrum v roce 2002 pokračovalo ve společném projektu s **The School of Public Health, University of California, Berkeley**, jehož cílem je realizace

vysoce kvalifikovaného mezioborového studia pro ekonomy, sociology, psychology, lékaře, případně absolventy jiných sociálních a politických věd na postdoktorské úrovni. V rámci tohoto studijního programu, který má připravit špičkové odborníky v oblasti výzkumu, výuky, hodnocení a plánování zdravotní a sociální péče s možnou specializací na problematiku duševního zdraví, je hrazeno stipendium, pojištění, prostředky na cestu a podporu výzkumu v délce 3 až 24 měsíců.

V letech 2002 - 2005 bude do programu zařazeno šestnáct českých studentů. Ve výběrovém řízení, konaném začátkem roku 2003, uspěl i člen týmu CESES Arnošt Veselý.

Vize rozvoje Slovenské republiky

CESES velmi úzce spolupracuje se slovenskou vládou a především s **Institútem pre verejné otázky (IVO)**. Inspirován publikací *Vize rozvoje České republiky do roku 2015*, vypracoval IVO studii *Vize rozvoje Slovenské republiky do roku 2020*. IVO a CESES pořádají pravidelná setkání svých pracovníků a probíhá intenzivní spolupráce při práci na *Vizích rozvoje* obou zemí.

Významné akce v roce 2002

Odborné semináře, konference, kulaté stoly a prezentace výsledků výzkumu zaujímají klíčové místo v práci CESES. Jsou mechanismem, jehož prostřednictvím se naplňuje významná součást poslání CESES, tj. rozvíjení dialogu s odborníky, politiky, představiteli veřejné správy, občanského sektoru i se samotnými občany.

Dílny budoucnosti

Naše Centrum zahájilo v minulém roce řadu tématických diskusí pod souhrnným názvem *Dílny budoucnosti*. Postupně byla nabízena zájemcům možnost diskutovat vybrané problémy života ČR a možnosti jejich řešení v dlouhodobé perspektivě. Základním podkladovým materiálem se stala studie *Průvodce krajinou priorit pro Českou republiku*.

Témata dílen

Dílny se postupem času staly významnou platformou umožňující setkávání odborníků z různých oblastí a tématický záběr dílen se postupně rozšiřoval (jak ostatně nasvědčuje uvedený seznam diskutovaných témat). Spojovacím článkem však zůstala návaznost na projekty zpracovávané týmem CESES.

Březen	Kvalita a udržitelnost života jako kritéria úvah o budoucnosti ČR
Duben	Vývoj kultury, identity a hodnot české společnosti Územní potenciály rozvoje
Květen	Společnost vědění
Červen	Dílny budoucnosti ve světě Korupční symbióza elit
Září	Sociální a ekonomické souvislosti integrace ČR do EU
Říjen	Umíme si vládnout? Češi na cestě za vlastní budoucností Diskuse o knize Central Europe in Transition
Listopad	Co po Johannesburgu? Potřebujeme národní inovační politiku?
Prosinec	Sociální soudržnost, národní a občanská identita Co po pražském summitu NATO?

Ostatní akce s účastí CESES

Únor	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Průvodce krajinou priorit pro ČR</i> (diskuse s RASES na Úřadu vlády ČR) ➤ <i>Průvodce krajinou priorit pro ČR</i> (diskuse v Senátním klubu KDU-ČSL)
Březen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Průvodce krajinou priorit pro ČR</i> (panelová diskuse a tisková konference CESES) ➤ <i>Kvalita a udržitelnost života jako kritéria úvah o budoucnosti ČR</i> (tisková konference CESES) ➤ <i>Činnost CESES</i> (prezentace pro předsednictvo Akademie věd ČR)
Duben	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Veřejný sektor, veřejné finance a veřejná správa</i> (diskuse s RASES) ➤ <i>Společnost vědění, výzkum a vývoj v Průvodci</i> (prezentace pro Radu vysokých škol)
Květen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Sociální stát - vývojové trendy, ohrožení a příležitosti do roku 2015</i> (konference Masarykovy dělnické akademie) ➤ <i>Vize a strategie rozvoje</i> (mezinárodní fórum o národních vizích a strategiích, Soul)
Červen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Expert Knowledge and Policy-Making</i> (mezinárodní seminář CESES a NISPAcee) ➤ <i>Zamyšlení nad prognózami vývoje ČR</i> (kolokvium České křesťanské akademie) ➤ <i>Krajina priorit ČR z úhlu vědy a výzkumu</i> (diskuse na OK ČSSD pro vědu, výzkum a technologie)
Červenec	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Národní seminář o sociálním začleňování</i> (seminář Ministerstva zdravotnictví ČR)
Září	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Vize rozvoje ČR a SR</i> (pracovní setkání CESES a IVO, Bratislava)
Říjen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Češi na cestě za vlastní budoucností</i> (tisková konference CESES)
Listopad	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Konsolidace vládnutí a podnikání v ČR a v EU</i> (konference FSV UK a COŽP UK) ➤ <i>Budoucnost výzkumu - výzkum budoucnosti</i> (seminář CESES a TC AV ČR v Senátu PČR) ➤ <i>Budoucnost státu sociálních služeb v ČR</i> (seminář Fontes Rerum a ČIAE)
Prosinec	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Dokážeme spolu žít?</i> (kolokvium České křesťanské akademie a Confrontations)

| Hlavní výstupy roku

Průvodce krajinou priorit pro Českou republiku

Knihy vyšla v březnu 2002 a navazuje na první publikaci CESES s titulem *Vize rozvoje České republiky do roku 2015*. Jako první studie svého druhu zasvěcená možným cestám budoucího vývoje České republiky je tato studie rozsáhlým výzkumným dílem. Práce je založena na teorii modernizace, která je obecně považována za věrohodný nástroj analýz současných společností. Práce nastiňuje koncepci rozvoje české společnosti a její modernizace v globálním kontextu a používá metodu orientace na problémy. V tomto procesu bylo vymezeno 77 prioritních problémů a byl podán nárys 30 strategických koncepcí. Samostatnou část výzkumu tvořila analýza strategických vizí jednotlivých regionů.

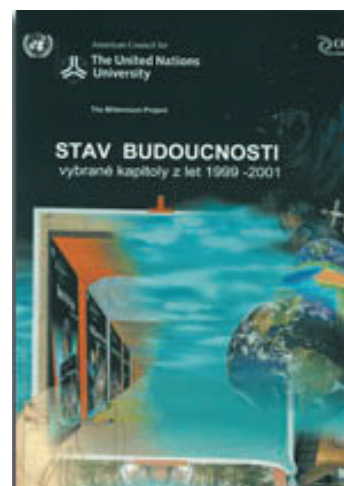
Prioritní problémy s strategické koncepce byly vymezeny, vyhodnoceny a rozpracovány ve třech kolech prognostického expertního šetření, kterého se zúčastnilo téměř 200 odborníků, a to nejen z univerzitní sféry, ale i odborníků z veřejné správy i z praxe.

Tým CESES předložil tuto studii jak odborníkům, tak široké veřejnosti a politickým a správním představitelům země jako podnět k dialogu a také jako pozvání k další spolupráci na systematickém úsilí o získávání nových poznatků o našich možných budoucnostech a vyvozování podložených závěrů a doporučení pro aplikaci v praxi.

Stav budoucnosti

Druhou studii v roce 2002 sestavil člen týmu CESES Pavel Nováček jako česky psaný abstrakt z několika kapitol zpráv Projektu Millenniuma za roky 1999-2001. Nováček je regionálním koordinátorem projektu, který realizuje Americká rada jménem Univerzity Spojených národů a CESES je středoevropským výzkumným „uzlem“.

Projekt Millénnium shromažďuje, ověřuje a hodnotí podněty od přemýšlivých lidí s odborným rozhledem, týkající se rozvojových ohrožení a příležitostí, strategických priorit a proveditelnosti navrhovaných opatření. Přes tisíc prognostiků, podnikatelů, vědců a politiků, kteří pracují pro mezinárodní organizace, vlády, soukromé společnosti, nevládní organizace a univerzity z více než 50 zemí, se zúčastnilo tohoto doposud pětiletého projektu. Publikace je vynikajícím zdrojem informací a inspirace pro ty, kterým nejsou lhostejné současné globální výzvy a budoucí vývoj lidstva. Předkládá hodnocení současné situace ve světě, vyhlídky do budoucnosti i návrhy na řešení problémů.

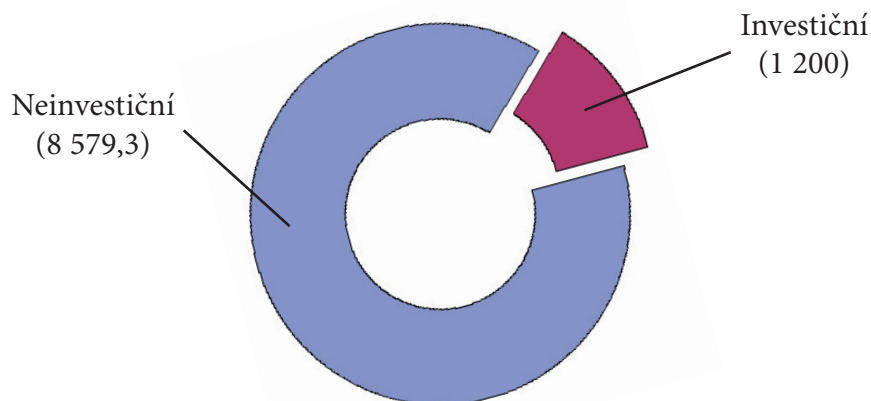

Provoz a režijní náklady CESES v roce 2002 byly kryty z prostředků státního rozpočtu (kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy). Karlova Univerzita poskytuje kancelářské prostory. Prostředky byly doplňovány ze zdrojů grantů a krátkodobých i dlouhodobých partnerských kooperací našeho centra.

Finanční prostředky jsou vedeny na zvláštním účtu CESES Fakulty sociálních věd Karlovy Univerzity. Níže uvedené údaje jsou převzaty z oficiálních dokumentů FSV UK.

Neinvestiční výdaje	Užití (tis.Kč)
Spotřeba materiálu	380,2
Cestovné	147,7
Pohoštění	20,7
Režie	238,5
Mzdy stálých pracovníků	3275,7
OON	493,0
Pojištění	1168,4
Ostatní náklady	15,7
Odpisy	834,5
Vnitrouniverzitní náklady	72,9
Celkem	8579,3

Podíl investičních a neinvestičních výdajů CESES (v tis. Kč)

| Kontaktní údaje

Adresa CESES FSV UK
Celetná 20
116 36 Praha 1

Telefon: (+420) 224491493 sekretariát
Fax: (+420) 224227950

Web: <http://ceses.cuni.cz>
E-mail: ceses@mbox.fsv.cuni.cz

Sídlo fakulty Fakulta sociálních věd UK
Smetanovo nábřeží 6
110 01 Praha 1

Sídlo univerzity Univerzita Karlova
Ovocný trh
116 36 Praha 1

IČO: 00216208
DIČ: 001-00216205

| Kontaktní seznam pracovníků CESES

telefonní číslo s provolbou: 224491xxx

Jméno:	E-mail:	Linka:
Abramuszkinová-Pavlíková Eva	evapavlik@yahoo.com	489
Bednařík Aleš	bednarik@mbox.fsv.cuni.cz	496
Dienstbierová Jiřina	dienstbierova@mbox.fsv.cuni.cz	489
Emanovská Marie (sekretariát)	emanov@mbox.fsv.cuni.cz	494
Frič Pavol	fric@mbox.fsv.cuni.cz	674
Kalous Jaroslav	jaroslav.kalous@mistral.cz	500
Kopecká Petra	petra.kopecka@centrum.cz	500
Mandíková Zuzana (tajemnice)	mandikova.zuzana@seznam.cz	493
Marková Jana	jmarkova@mbox.fsv.cuni.cz	498
Mašková Miroslava	maskovam@mbox.fsv.cuni.cz	490
Nekola Martin	nekola@centrum.cz	496
Nováček Pavel	nov@aix.upol.cz	674
Ochrana František	ochrana@vse.cz	498
Potůček Martin (vedoucí)	potucek@mbox.fsv.cuni.cz http://martinpotucek.cz	492
Prudký Libor	libor.prudky@pointpraha.cz	
Příkryl Jan	prikrylj@mbox.fsv.cuni.cz	500
Purkrábek Miroslav	purkrab@mbox.fsv.cuni.cz	491
Veselý Arnošt	veselya@mbox.fsv.cuni.cz	496